

ΑΓΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΒΙΟΙ ΑΓΝΩΣΤΩΝ ΑΣΚΗΤΩΝ

ΑΓΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

ΒΙΟΙ ΑΓΝΩΣΤΩΝ ΑΣΚΗΤΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ Β

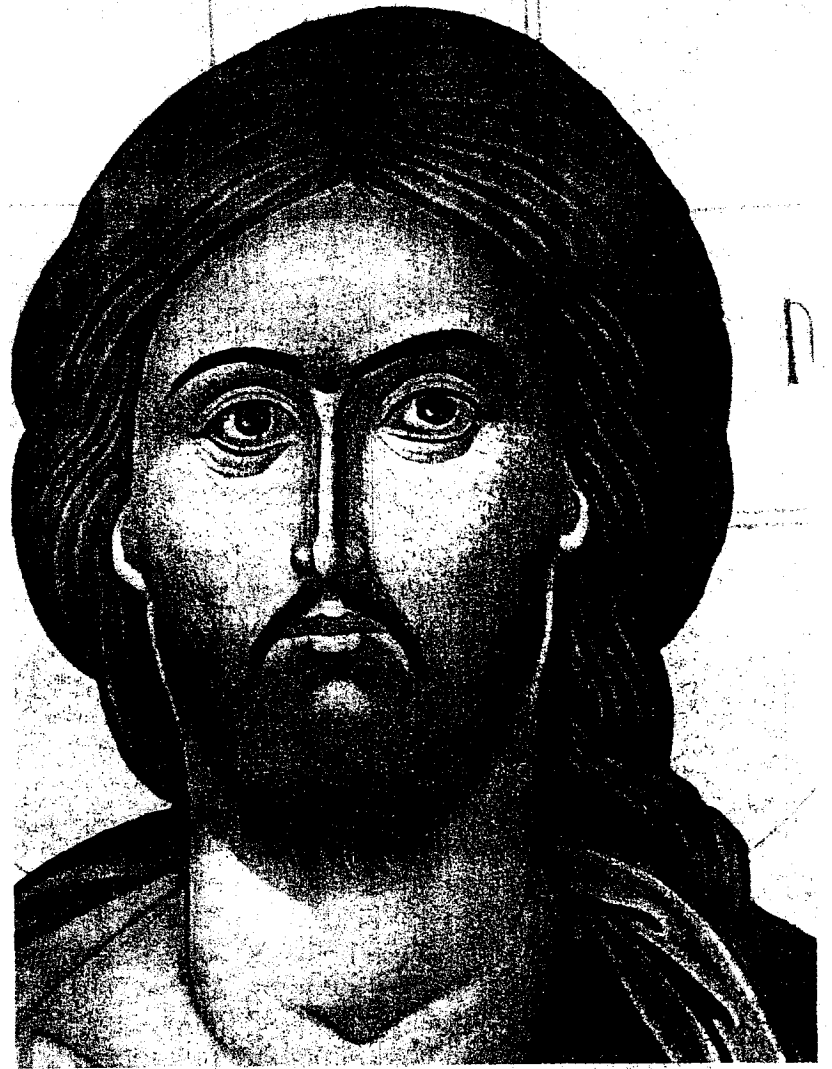
Εισαγωγή-Μετάφρασις-Σημειώσεις
ὑπὸ Ἰωάννου μ.

ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ 1988

ΒΙΟΙ ΑΓΝΩΣΤΩΝ ΑΣΚΗΤΩΝ

*Sunt nonnulli quos ad amorem patriae caelestis plus
exempla quam praedicamenta succendunt (I, Προλ. 9)*

(Μερικοί πυρπολούνται προς τόν πόθο της οὐράνιας πατρίδας
μᾶλλον ἀπό τά παραδείγματα παρά ἀπό τά κηρύγματα).

interioris sponsi speciem amare (IV, 14, 2)
(Νά ἀγαπάμε τό κάλλος τοῦ μυστικοῦ Νυμφίου)

Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Μεγάλου
Διάλογοι
Μετάφραση
1988

Ἰερομονάχου Ἰωάννου
Κεφάλαιον «Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου»
Ἐπιτομή ἐκ τῆς Ἁγίας Ἄννας
Ἁγίου Ὄρους

© Συνοδεία Ἱερομονάχου Ἰωάννου, Ἁγία Ἄννα

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΙΣ: Βιβλιοπωλεῖον «ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ»
Ἄνδρας Θ. Θεμιστοκλέους
Κίτρος Νικολάου Ἐπισκόπου 7, Θεσσαλονίκη
Τηλ. Βιβλιοπ. 214.231 - Οἰκίας 930.063
καί
Συνοδεία Ἱερομ. Ἰωάννου
Κοίμησις τῆς Θεοτόκου, Ἁγία Ἄννα
630 87 Δάφνη, Ἁγιον Ὄρος
Τηλ. 0377/61 329 & 031/306 954

Τό παρόν διατίθεται καί σέ τεύχη μόνον κονδρικῶς

Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Μεγάλου
Πάπα Ρώμης τοῦ ἐπικαλουμένου Διαλόγου

ΔΙΑΛΟΓΟΙ

ἦτοι

Βίοι καί θαύματα τῶν ἐν Ἱταλία ὁσίων
καί περί ἐξόδου ψυχῶν καί αἰωνιότητος

ΒΙΒΛΙΑ ΤΕΣΣΕΡΑ

σέ ἀκριβῆ μετάφραση στά Νέα Ἑλληνικά
ὑπό Ἰωάννου μ.
μέ τίτλο

ΒΙΟΙ ΑΓΝΩΣΤΩΝ ΑΣΚΗΤΩΝ

μέ Πρόλογο ὑπό Ἱερομ. Ἰωάννου
καί Εἰσαγωγή - Σημειώσεις τοῦ μεταφραστοῦ

ΕΚΔΟΣΙΣ Β' ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΗ

ΕΚΔΟΣΙΣ

ΣΥΝΟΔΕΙΑΣ ΙΕΡΟΜ. ΙΩΑΝΝΟΥ
ΚΕΛΛΙΟΝ «ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ»
ΑΓΙΑ ΑΝΝΑ - ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ίάβαζα από μικρό παιδί τούς βίους τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, πού μέ τόν ἔνθεο βίο τους καί τήν ἐν Χριστῷ ζωή τους δόξασαν τόν Θεό.

Μεγάλη ψυχική ὠφέλεια ἔπαιρνα ὅταν ἀκουγα διηγήσεις ἀπό γεροντοτέρους γιά τούς παλαιούς πατέρες, ἀλλά αὐτό που μέ συγκινοῦσε ιδιαίτερα ἦταν τό βίωμα καί ὁ τρόπος ζωῆς τῶν ἰδίων. Πρόλαβα πατέρες μέ φιλόθεη πολιτεία καί ἔργο, μέ κόπους καί βία στά πνευματικά.

Οἱ πατέρες ἔδειξαν καί δείχνουν τά δύσβατα μονοπάτια τῆς σωτηρίας, ὄχι τούς φαρδεῖς δρόμους τῆς ἀπωλείας τῆς ψυχῆς. Ἐκεῖ, στίς πηγές τῆς Παράδοσης, ἡ ψυχὴ ξεδιψάει ἀπό τόν καύσωνα τοῦ κόσμου.

Ὁ κόσμος καταπίνει πολλούς, ἡ φλόγα του καίει. Ζητᾶ νά ἀφανίσει στίς μέρες μας μοναχοὺς καί κοσμικοὺς, πολεμᾷ τήν Ἐκκλησία. Σβήνει ἡ φωνή τῶν Πατέρων ἀπό τή βοή τοῦ κόσμου, παίρνουν δύναμη καί φουντώνουν τά ζιζάνια.

Οἱ εἰκόνες στό ἐξώφυλλο καί μέσα στό βιβλίο εἶναι ἔργα τοῦ ἀγιογραφικοῦ οἴκου Ἱερομονάχου Ἰωάννου καί Συνοδείας, Ἁγία Ἄννα.

Τά στίκα τοῦ βιβλίου εἶναι τῆς ἴδιας ἀδελφότητος σέ συνεργασία μέ τόν εὐλαβῆ ἀγιογράφο κ. Μυλωνᾶ Χριστιανό.

Ἡ ζωὴ τοῦ Χριστιανοῦ εἶναι κανόνας νὰ εἶναι μαρτυρική. Ὅμως συναγωνισμό ἔχουμε ποῖος θά γίνει πῖο πολύ δούλος τῆς εὐκολίας, τῆς καλοπέραςης. Ἡ νηστεία καταργεῖται, κάποιοι ἀκόμα τὴν μισοτηροῦν χωρὶς πόθο. Ἡ δικαιοσύνη χάθηκε, ὁ νόμος τοῦ Χριστοῦ καταπατεῖται, λησμονεῖται ἡ Κρίση. Δέν κτίζονται σπίτια στὸν οὐρανό, μόνο πολυκατοικίες στὴ γῆ. Ὁ πειρασμός ἐξουσιάζει τοὺς λογισμοὺς τῶν ἀνθρώπων, προσπαθοῦν νὰ ἀλλάξουν τὴν Παράδοση, βγάζοντας μιά θεολογία ἀντιπατερική, γιὰ νὰ πλανηθοῦν ὡς καὶ οἱ ἐκλεκτοί.

Ποῦ εἶδατε μετάνοια; Ποῦ εἶδατε φόβο Θεοῦ; Ποῖος ἐτάιμάζεται γιὰ τὴ Δευτέρα Παρουσία; Ὅμως «ὁ ἀγαπῶν τὴν ἀνομίαν, μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν». Ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ ζήσει χωρὶς Θεό, μπορεῖ νὰ περάσει χωρὶς Θεό. Νά πεθάνει δέν μπορεῖ χωρὶς Θεό. Τότε, θέλει δέν θέλει, θά Τόν γνωρίσει.

Γιὰ ποιόν κτυπάει ἡ καρδιά τοῦ κόσμου; Γιὰ τὸ σῶμα ἢ γιὰ τὴν ψυχὴ; Γιὰ τὰ ἐπίγεια ἢ γιὰ τὰ οὐράνια; Γιὰ τὸν Ἄδη ἢ γιὰ τὸν Θεό; Δέν ξέρω τί θά ἀπαντήσουν οἱ μεγάλοι καὶ οἱ σοφοὶ τῆς γῆς. Μόνο ξέρω πῶς ὁ Θεός ἐξέλεξε τοὺς μωροὺς καὶ περιφρονημένους, δέν ξεχνᾷ τοὺς δικούς Του ὁ Θεός. Δέν θά μείνει ἀδικαίωτη ἡ Δημιουργία τοῦ κόσμου, δέν θά πάει μάταια τὸ Αἷμα πού χύθηκε στὸ Σταυρό τοῦ Χριστοῦ. Μόνο νὰ προλάβουμε ὅσο ὑπάρχει ἀκόμα μετάνοια.

Οἱ προφητεῖες λένε πῶς στοὺς ἐσχάτους καιροὺς οἱ μοναχοὶ θά γίνουν σάν τοὺς κοσμικοὺς καὶ οἱ κοσμικοὶ σάν τοὺς δαίμονες. Ὅσο καὶ γιὰ τοὺς ὀγδοήτες ἀκόμα «εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ, Ἀλληλούια». Βαδίζοντας πρὸς τὴν δύση τοῦ κόσμου ἄς κοιτάξουμε μέ τὴν καρδιά νὰ δώσουμε ὅ,τι ἔχουμε στὸν Χριστό, γιὰ νὰ μᾶς χαρίσει καλὴ μετάνοια καὶ νὰ σκεπάσει τὴν ἀδυναμία μας, ὅπως ἔκανε στοὺς Πατέρες.

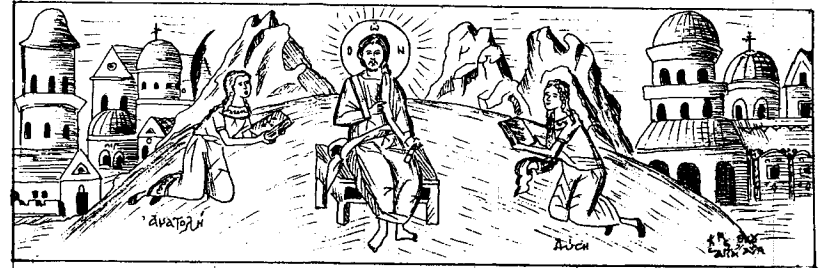
Ἡ πείρα τῶν πατέρων δίδαξε τοὺς παλαιούς καὶ ὀδηγεῖ καὶ ἐμᾶς τοὺς ταπεινούς. Γιὰ νὰ μὴν τὴν στερηθοῦν οἱ ἀδελφοί μας,

θεωρήσαμε πῶς ἄξιζε τὸν κόπο νὰ κυκλοφορήσει κι αὐτὸ τὸ βιβλίο. Ἡ συνοδεία μας ἀψήφησε τὸν κόπο καὶ τὴν ταλαιπωρία καὶ προχώρησε στὴ μετάφραση καὶ ἔκδοση τοῦ παρόντος ἔργου, πιστεύοντας πῶς σέ κάποιες καρδιές θά μιλήσει, κάποιοι θά βρεθοῦν νὰ ξυπνήσουν.

Ἱερομόναχος Ἰωάννης
Κελλίον Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου
Ἁγία Ἄννα - Ἁγίον Ὄρος

Ἡ ΚΟΙΜΗΣΙΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

instantius aeterna quaerere (III, 38,4)
(Νά ζητάμε ολόψυχα τὰ αιώνια)

1. Γενικά.

ολύ άδικημένοι είναι όλοι οι άγιοι, μάρτυρες και όσοι, πού έτυχε νά γραφοϋν οι βίοι τους ή τά συγγράμματά τους στά Λατινικά. Φυσικά ή άδικία αυτή δέν είναι εις βάρος τους· αυτοί στον Θεό έζήλωσαν νά ευαρεστήσουν, και Αυτός τούς τίμησε. Είναι εις βάρος μας, γιατί όλοι οι Όρθόδοξοι τής Άνατολής, και κυρίως οι σύγχρονοι, στερηθήκαμε πλούτο τρυφής και άγιασμοϋ.

Γιά ιστορικούς λόγους γλώσσα τής Όρθοδοξίας είναι ή εκκλησιαστική Έλληνική, δηλ. ή κλασσική ή ή κοινή άρχαία διυλισμένη μέσα στή ζωή και τούς άγώνες των Πατέρων. (Κι αυτό αποδεικνύεται περίτρανα από τό ότι αυτήν προγραμματίσε νά θανατώσει ή αντίχριστη Παιδεία). "Όμως ό Χριστιανισμός χρησιμοποίησε και κάθε άλλη γλώσσα πού συνάντησε στό πέραςμά του: Άρμενικά, Άραβικά, Σλαβικές γλώσσες κλπ., και κυρίως τά Λατινικά. Έκατοντάδες ή ίσως χιλιάδες μάρτυρες έχυσαν τό αίμα τους για τόν Χριστό σε περιοχές πού κυριαρχούσε ή Λατινική Παιδεία, πολλοί μεγάλοι όσοι και ιεράρχες άγίασαν μέ τήν

ἄσκησή τους. "Ὀλων αὐτῶν τά συναξάρια, καθώς καί συγγράμματα τῆς κλάσεως αὐτῶν τοῦ ἁγ. Ἱερωνύμου, τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου, τοῦ ἁγ. Ἀμβροσίου, τοῦ ἁββά Κασσιανοῦ, τοῦ ἁγ. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου, τούς ἔλαχε ἄδικη μοίρα: Γράφθηκαν στά Λατινικά καί τήν ὥρα πού στήν Δύση εἶχαν νά παλαίψουν μέ τή συσκότιση τῶν βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν, στήν Ἀνατολή ἡ γλώσσα ἐμπόδιζε τήν διάδοση καί συχνά αὐτά ἀντιπροσωπεύθηκαν ἀπό ἐλάχιστες ἀποσπασματικές καί χλωμές μεταφράσεις. Ἔτσι στά σύγχρονα χρόνια τά κείμενα αὐτά τά καταγράσθηκε ἐπιτηδείως ἡ Καθολική προπαγάνδα τῆς πλάνης, ἀσελγώντας ἀναιδῶς σέ ξένη περιουσία. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά ὁ Ὀρθόδοξος χώρος κρατάει ντροπαλή ἀπόσταση ἀπό τόν κλέφτη, ἀπό φόβο καί ἀμέλεια μαζί. Φόβο λόγω τῆς ἠττοπάθειας ἀπέναντι στήν κοσμική φαντασμαγορία τῆς ἰσχύος τῶν Δυτικῶν. Ἀμέλεια λόγω τοῦ κόπου πού ἀπαιτεῖ ἡ προσέγγιση ἑνός Λατινικοῦ κειμένου ἀπό ἕναν Νεοέλληνα, προκατειλημμένο οὔτως ἢ ἄλλως ἀπό τήν ἀπέχθεια πού τοῦ προκάλεσε ἡ τυχόν διδασκαλία ἐλαφρόμυαλων κακοεπιλεγμένων κειμένων τῆς Γραμματείας αὐτῆς.

Θέλησα κι ἐγώ, ἄν καί ἀναρμόδιος, νά προωθῆσω λίγο τό δικαίωμα - ἴσως ὑποχρέωση - τῆς Ὀρθοδοξίας νά ἀπαιτήσῃ πίσω τά αἰχμάλωτα κείμενά της, καί νά ἀποτίσω τό ὀφειλόμενο χρέος εὐλαβείας σέ ἕναν μεγάλο ἅγιο συγγραφέα καί στό πλῆθος τῶν μακαρίων ἀνδρῶν καί γυναικῶν πού αὐτός σύναξε σέ ἕνα περίφημο ἔργο του.

Ἡ ἄγνοια σαφῶν στοιχείων γιά τό πρόσωπο τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Μεγάλου ἔκανε τό ὄνομά του νά ἀκούγεται στά αὐτιά μας σάν θρῦλος: "Ἐνα ἀπόσπασμα τοῦ βίου του καί πολλά θολά ἀποσπάσματα ἀπό τούς Διαλόγους του στόν Εὐεργετινό, καθώς καί ἡ σύνδεση τοῦ ὀνόματός του μέ τήν θ. Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων, εἶναι οἱ σχετικές μέ τόν ἅγιο ἐμπειρίες μας. Παρακάτω θά προσπαθῆσω νά δώσω πολύ βιαστικά μερικά παραπάνω στοιχεῖα γιά τόν ἅγιο καί τό ἔργο πού παρουσιάζουμε ἐδῶ.

2. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Μέγας (540-604).

"Ὅπως θά τό συμπεράνει ὁ ἀναγνώστης καί ἀπό μερικές ἐσωτερικές μαρτυρίες τοῦ κειμένου, ὁ ἁγ. Γρηγόριος δέν εἶναι τυχαῖος γόνος. Εἶλκε τήν καταγωγή ἀπό ἀρχαία ἐπιφανῆ συγκλητική οἰκογένεια (τήν Anicia) τῆς Ρώμης καί γεννήθηκε τό 540. Οἱ γονεῖς του Γορδιανός καί Συλβία ἀνήκαν στήν ὑψηλή κοινωνία τῆς πόλης καί ἔχαιραν τιμῆς, δόξας καί πλούτου. Τό σημαντικότερο ὅμως καί καθοριστικότερο ἀπό ὅλα ἦταν πῶς στή γενιά ἔρρεε ἁγιασμένο αἶμα. "Ὅλοι ἦταν ἄνθρωποι πού ἀγάπησαν καί ὑπηρετήσαν τήν Ἐκκλησία. Ἐνδεικτικά ἀναφέρουμε τόν προπάππο του ἁγιασμένο Φήλικα τόν Πάπα Ρώμης καί τήν μακαρία ἱερά παρθένο Ταρσίλλα τήν θεῖα του (βλ. IV, 16).

Ὁ ἴδιος ἔδειξε ζήλο καί ἐπιτηδειότητα στή μόρφωση, σπουδάζοντας καί τά ἱερά γράμματα καί νομικά. Στή συνέχεια ἔγινε ἀστυδίκης (praetor urbanus). Αὐτός ὅμως ἦταν ἄνθρωπος πού ποθοῦσε νά δοθεῖ στόν Θεό καί ἀγαποῦσε τήν ἡσυχία, τήν μελέτη καί προσευχή. Ἔτσι, ὅταν μετά τόν θάνατο τοῦ πατέρα του κληρονόμησε ὅλη τήν πατρική περιουσία, τήν χρησιμοποίησε γιά ἱεροῦ σκοποῦς, κρίνοντας ὅτι ἤρθε ἡ ὥρα νά ἀποστραφεῖ καί τόν πλοῦτο καί τά ἀξιώματα. Μέσα σέ ὅλα ἔκτισε καί ἔξι μοναστήρια στή Σικελία γιά τούς ἐκεῖ μοναχοῦς καί φρόντισε γιά τή διατροφή τους. Τό 574 μετέτρεψε σέ μοναστήρι τό πατρικό του σπίτι πού βρισκόταν στήν Κλιτύν Σκαύρου (clivus Scauri) στόν Καίλιο λόφο τῆς Ρώμης κοντά στόν ναό τῶν ἁγίων Ἰωάννου καί Παύλου (βλ. χάρτη στό τέλος). Ἀφιέρωσε τήν μόνή στόν ἅγιο Ἀνδρέα τόν Πρωτόκλητο, προσκάλεσε τόν Βαλεντίωνα γιά ἡγούμενο, ἐκάρη καί ὁ ἴδιος μοναχός καί παρέμεινε ἐκεῖ ὡς ὑποτακτικός(!). Τρία χρόνια ἀργότερα, τό 577, ὁ πάπας Βενέδικτος Α' τόν χειροτόνησε διάκονο. Ὁ διάδοχος του Πελάγιος Β' τόν ἔστειλε τό 579 στήν Κωνσταντινούπολη ὡς ἀποκρισιάριο τοῦ (nuntio).

Όταν μετά από έξι χρόνια, τό 585, επέστρεψε από τήν πρωτεύουσα, έγινε τό δεξί χέρι του Πάπα. Ό ίδιος όμως αγαπούσε καί φρόντιζε γιά τό μοναστήρι του καί νοσταλγούσε νά επιστρέψει σέ αυτό, αλλά του ήταν πιά αδύνατον, καί μέ θλίψη στήν καρδιά υπέμενε τίς διοικητικές μέριμνες. Μάλιστα τό 590 αρρώστησε ό Πελάγιος Β' από τόν λοιμό, πού συχνά θά αναφέρουμε, καί έκοιμήθη. Τότε σύσσωμος κλήρος καί λαός τόν επέλεξαν Πάπα. Αυτός προέβαλε κάθε δυνατή αντίσταση, έγραψε μάλιστα έπιστολή στόν αυτοκράτορα Μαυρίκιο αρνούμενος τό αξίωμα. Οί αντιρρήσεις του αποκρούστηκαν από παντού καί αναγκάστηκε νά υποχωρήσει.

Ός Πάπας, επί δεκατρία χρόνια έξι μήνες καί δέκα ημέρες, έδειξε καταπληκτική σύνεση καί σοφία. Δούλευε μέ τάξη, υπομονή καί διορατικότητα, ήρεμα, μέ ήπιότητα καί πυγμή μαζί, μέ μετριοπάθεια καί αυστηρή σοβαρότητα συγχρόνως, μέ σθένος καί ταπεινώση. Χαρακτηριστικό είναι ότι υπόγραφε «δούλος τών δούλων του Θεού» (servus servorum Dei), δείχνοντας έτσι έντονώτερη τήν αντίθεσή του μέ τόν τίτλο «Οίκουμενικός», πού αποδόθηκε στόν Κων/πόλεως άγ. Ίωάννη Νηστευτή τό 587. Έργάστηκε άοκνα γιά τήν ιεραποστολή καί συγκεκριμένα γιά τήν μεταστροφή τών ειδωλολατρών καί άρειανών Λογγοβάρδων (άποφασιστικό ρόλο γιά αυτό έπαιξε ή διάδοση του έργου του Διάλογοι), καί τών ειδωλολατρών τής Σικελίας, Σαρδηνίας καί Κορσικής. Κυρίως όμως αναγνωρίστηκε ως φωτιστής τών Άγγλοσαξόνων τής Μ. Βρετανίας, όπου απέστειλε τόν ήγούμενο τής μονής του του Άγίου Άνδρέα Αύγουστινο μαζί μέ σαράντα μοναχούς, ό οποίος καί έγινε επίσκοπος Canterbury. Άκόμη στήν Ρώμη άγωνίστηκε γιά τήν ήθική καί κατά Θεόν ζωή τών Χριστιανών, ρυθμίζοντας μέ διάκριση άπειρες λεπτομέρειες, οργανώνοντας μέ Πνεύμα Θεού θέματα κανονιστικά καί λειτουργικά καί επιβάλλοντας έτσι πρακτικές πού καθιερώθηκαν καί έμειναν στους αιώνες.

Μέσα σέ όλα αυτά όμως ό νους του είναι στό μοναστήρι του, μέ τό όποιο δέν διέκοψε ποτέ τήν έπαφή, τήν παρακολούθηση καί τήν πνευματική επίβλεψη. Άλλά τόν ίδιο τόν είχε καλέσει ό Χριστός στόν θερισμό, κι έμειναν οί πόθοι του ανεκπλήρωτοι. Γιά νά ξεδιψάσει λίγο τήν ψυχή τήν δική του καί όσων είχαν τό ίδιο πνεύμα μέ αυτόν, αλλά καί γιά νά μυήσει καί όλους τούς άλλους στό άσκητικό πνεύμα, πού είναι στοιχείο ύποστατικό καί πρωταρχικό τής Χριστιανικής ζωής, συνέγραψε τούς Διαλόγους. Τό έργο αυτό έγινε πασίγνωστο, καί στήν Άνατολή του έδωσαν τήν προσωνομία Γρηγόριος ό Διάλογος (πρβλ. τόν ανάλογο σχηματισμό Ίωάννης ό Κλίμαξ).

Δέν ήταν όμως τό μόνο του. Έγραψε ακόμη: Ήθικά στόν Ίώβ, Όμιλίες στά Ευαγγέλια (40), Όμιλίες στόν Ίεζεκιήλ (22), Έπιστολές, Ποιμαντικός κανών, Έρμηνεία στό Γ' Βασιλειών, Έρμηνεία στό Άσμα άσμάτων, Ταμείον Έπιστολών. (Καλή θά ήταν μιά μικρή παρουσίαση, αλλά δέν υπάρχει χώρος).

Έκοιμήθη στις 12 Μαρτίου του 604. Σέ Άνατολή καί Δύση αναγνωρίστηκε ή αγιότητά του, ή σύνεση, ή πραότητα, ή σοβαρότητα, ή έλεημοσύνη, ή άγάπη Χριστού, πού συνόδευσαν τήν πολυδιάστατη προσφορά του. Έτσι ονομάστηκε Μέγας, ανακηρύχθηκε άγιος καί έορτάζεται στις 12 Μαρτίου. Βίος του πολύ παλιός δέν ύπάρχει, μόνο του Παύλου Διακόνου (Η' αιών) καί κυρίως ό όγκωδέστατος του Ίωάννου διακόνου (Θ' αιών), πού περιέχει τά λίγα στοιχεία πού δώσαμε καί έδώ, καί πλήθος άλλων πληροφοριών καί θαυμαστών περιστατικών, έρανισμένων από τά έργα του ίδιου (κυρίως τίς Έπιστολές) καί από τίς διάσπαρτα καταγραμμένες παραδόσεις τών Λογγοβάρδων καί Άγγλοσαξόνων γιά αυτόν. Στά έλληνικά συναξάρια πέρασε τό έπεισόδιο μέ έναν ναυαγό πού έλέησε ως μοναχός καί, όταν έγινε Πάπας, έμφανίστηκε πάλι καί αποδείχθηκε πώς ήταν Άγγελος Κυρίου, καθώς καί ή πληροφορία πώς ό Πέτρος έβλεπε, όταν εκείνος έγραφε, ένα περιστέρι νά πετά κοντά στό στόμα του. Μακάρι νά